

## [Finansministeren.]

reder til personer, der er ansat i hans virksomhed, ikke skal medregnes ved opgørelsen af modtagerens skattepligtige indkomst. En sådan tilladelse skal være betinget af, at beløbene udredes i form af aktier eller obligationer udstedt af arbejdsgiveren, samt af, at arbejdsgiveren svarer en afgift på 30 pct. af det beløb, hvormed ydelsen til den enkelte arbejdstager overstiger 200 kr. Denne bestemmelse har dog ikke været meget anvendt i praksis.

Den nu foreslåede bestemmelse har et mere vidtgående sigte, idet det er anset for formålstjenligt, at der åbnes mulighed for et selskabs medarbejdere til at blive aktionærer og andelshavere på lige fod med de øvrige aktionærer og andelshavere. Som skatte- lovgivningen er i øjeblikket, skal de ansatte svare almindelig indkomstskat af værdien af den ret, som et selskab måtte indrømme dem til at tegne aktier eller andelsbeviser, i det følgende kort betegnet som medarbejderaktier. Det er fundet rimeligt, at der åbnes mulighed for at fritage medarbejderne for denne beskatning, når de selv udnytter tegningsretten, men naturligvis ikke, hvis de straks sælger denne. Ved en sådan ordning tilskyndes medarbejderne til frivilligt at foretage en vis opsparing samtidig med, at medarbejderne ved vilkår om båndlæggelse af medarbejderaktierne i et vist åremål knyttes nærmere til selskabet.

Det er tanken, at finansministeren i de enkelte tilfælde skal godkende vilkårene for den enkelte ordning med medarbejderaktier. Det må være en forudsætning for godkendelse af den enkelte ordning, at adgangen til at tegne medarbejderaktier skal stå åben for alle medarbejderne i selskabet, men adgangen skal dog kunne begrænses i forhold til de enkelte medarbejders årsløn i selskabet, f. eks. til en vis procentdel af vedkommende medarbejders samlede aflønning i selskabet i det foregående indkomstår. Det må endvidere være en forudsætning, at aktierne undrages medarbejdernes frie rådighed i et vist åremål, der i al fald ikke må være under 2 år, regnet fra udnyttelsen af tegningsretten. Bortset herfra skal aktierne i enhver henseende have samme rettigheder som selskabets øvrige aktier, således med hensyn til udbytte og stemmeret.

Når medarbejderaktierne efter udløbet af

båndlæggelsesperioden står til medarbejderens frie disposition, kan de afhændes uden andre skattemæssige virkninger end dem, der gælder ved andre aktieafståelser, hvor aktierne har været i sælgers eje i 2 år eller mere, og hvor reglerne i § 7 i lov om særlig indkomstskat derfor skal anvendes. Ved denne skattemæssige opgørelse skal medarbejderaktierne anses for anskaffet til den pris, medarbejderen har erhvervet aktierne for.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og bemærkningerne dertil, skal jeg anbefale, at lovforslaget undergives en hurtig og velvillig behandling i tinget.

**Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard):** Hermed tillader jeg mig at fremsætte forslag til lov om ændring i ferieloven. (Forlængelse af ferie m. v.).

Ved fremsættelsen af forslag til lov om ferie her i tinget den 22. oktober 1969 tilkendegav jeg — som ved tidligere lejligheder — som min opfattelse, at det ville svare til den tradition, der efterhånden foreligger med hensyn til ændringer af ferieloven, om en eventuel forlængelse af ferien skete på det grundlag, at der ved overenskomstfornyelserne mellem hovedorganisationerne på det private arbejdsmarked blev truffet aftale herom, og at der derefter blev foretaget de fornødne ændringer i ferieloven.

Ved vedtagelsen af det af forligsmanden den 27. februar 1971 stillede mæglingsforslag er der nu for det store overenskomstområde, der betegnes som martsoverenskomsterne, truffet aftale om en trinvis forlængelse af ferien til 4 uger og en heraf følgende forhøjelse af feriegodtgørelsen.

Det foreliggende forslag til lov om ændring af ferieloven går ud på, at der i loven gennemføres tilsvarende ændringer, således at ferieforlængelsen og forhøjelsen af feriegodtgørelsen bliver generelt gældende.

Idet jeg henviser til bemærkningerne til de enkelte ændringer, vil jeg gerne pege på, at der efter min opfattelse vil være god grund til nærmere at overveje, om det ikke vil være rigtigt at gå videre i henseende til at liberalisere bestemmelserne om feriens placering, end de foreslåede ændringer til § 9, stk. 1 og 4, er udtryk for. Jeg tænker dels på spørgsmålet om forlængelse af ferieperioden, dels på spørgsmålet, om det ikke vil

## [Arbejdsministeren.]

være rimeligt at give videre adgang til aftale om, at de sidste feriedage ud over 18 tages som enkelt dage. Efter den gældende lov og efter det nu vedtagne mæglingforslag kan de feriedage, der i § 9, stk. 2, betegnes som de resterende feriedage, gives som enkelt dage under forudsætning af, at virksomhedens drift gør det ønskeligt. Jeg vil tro, at mange lønmodtagere, når de får ret til 4 ugers ferie om året, vil finde det ønskeligt at kunne holde enkelte feriedage i forbindelse med helligdage, eller når de skal foretage mindre rejser i forbindelse med familiefester el. lign.

I tilknytning til bemærkningerne til ændringerne til § 9 vil jeg gerne fremhæve, at der ikke er medtaget noget ændringsforslag til § 9, stk. 3, om, hvornår ferien skal gives for personer, der er beskæftiget i landbruget. For landbrugsområdet er der i øjeblikket overenskomstforhandlinger under forligsmandens medvirken. Det vil være rigtigt at afvente resultatet af disse forhandlinger. At der ikke er stillet ændringsforslag, er således heller ikke et udtryk for, at man skulle blive stående ved den nuværende formulering, ligesom der i det hele ikke tilsigtes en begrænsning af forhandlingsmulighederne på landbrugsområdet.

Spørgsmålet om de såkaldte julelukninger har i den senere tid været undergivet indgående overvejelser.

Regeringen har fundet det rigtigt til den forlængelse af den årlige ferie, der nu tilvejebringes, at knytte en bestemmelse om, at en virksomhed, der lukker mellem jul og nytår, skal placere feriedage for de ansatte på hverdage mellem jul og nytår, dog under forudsætning af, at de ansatte har ret til mere end 18 feriedage.

Gør arbejdsgiveren ikke dette, må han betale sædvanlig løn til de ansatte.

Det er regeringens agt snarest at fremsætte forslag til lov om ændring af medhjælperloven, således at den ferieforlængelse, der nu gennemføres for de af ferieloven omfattede lønmodtagere, også kommer til at gælde for lønmodtagere omfattet af medhjælperloven med hensyntagen til de særlige forhold, der foreligger for denne gruppe lønmodtagere.

Til slut vil jeg gerne nævne en anden gruppe, hvis forhold til ferieloven blev frem-

draget under behandlingen af forslag til lov om ferie i folketingsåret 1969-70.

Ved anden behandling af dette lovforslag den 26. maj 1970 — spalte 6490 — nævnte hr. Anker Jørgensen, at der var fremsat forslag og tanker om, at også partsfiskerne burde være omfattet af ferieloven, et problem, der på daværende tidspunkt var blevet aktualiseret. Hr. Anker Jørgensen opfordrede mig til at overveje problemet, hvis det ikke fandt sin løsning mellem parterne. Sluttelig sagde hr. Anker Jørgensen, at han, hvis jeg ikke ville komme med forslag i den retning, ville vende tilbage til problemet.

Jeg gav allerede dengang udtryk for, at de partsfiskere, hvis aflønning udelukkende har form af andel af nettoindtjeningen, falder uden for ferieloven.

Forhandlingerne mellem partsfiskerne er nu afsluttet, og parterne anser fortsat ferieloven for ikke at være anvendelig for partsfiskere.

Dette resultat er helt i overensstemmelse med den vurdering, som har fundet udtryk ved ferielovsrevisionen i 1969-70.

Jeg har naturligvis overvejet, om det her efter ville være rigtigt at efterkomme hr. Anker Jørgensens opfordring, men mit endelige standpunkt er, at det må have sit forblivende ved den nu også af parterne anlagte vurdering.

Hermed vil jeg gerne anbefale lovforslaget til tingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

*Spørgsmål til ministre.*

Af *Grethe Philip* til socialministeren:

„Kan ministeren oplyse, i hvilket omfang bestemmelsen i omsorgslovens § 7 om kommuners pligt til at indgå overenskomst med et privat plejehjem, der modtager mindst 8 pensionister som patienter, rent faktisk efterleves?“

## Skriftlig begundelse:

Spørgsmålet er stillet på baggrund af de oplysninger, der er fremkommet for nylig i overlæge L. B. Lauritzens plejehjemsundersøgelse.

Overlægen har i meddelelser fra sundhedsstyrelsen, februar 1971, fremlagt en

[Grethe Philip.]

redegørelse for en undersøgelse, han har foretaget af landets plejehjem i perioden 1967-69. På undersøgelsestidspunktet havde 1/3 af de privatejede hjem ikke overenskomst med indlæggelseskommunen. Da overenskomsten borger for, at der føres et løbende kommunalt tilsyn med plejehjem, er det overordentlig vigtigt at sikre, at lovens bestemmelser til stadighed er opfyldt. Det fremgår af ovennævnte undersøgelse, at patienter med svært plejebehov kan være anbragt på hjem, som ikke er udstyret til at passe dem, medens man omvendt finder „lettere“ plejepatienter på hjem udstyret til „tungere“ patienter. Af godt 2000 psykiatriske plejepatienter var de fleste anbragt på privatejede plejehjem, heraf 1/3 på private hjem, med hvilke der ikke var overenskomst. Ca. 1/3 af plejhjemsbeboerne havde hverken fysio- eller ergoterapeuter, navnlig de private hjem var dårligt udstyret på dette område. En del af hjemmene var helt uden uddannet plejepersonale.

Redegørelsen understreger i høj grad behovet for en øget indsats fra amt og kommune i retning af bedre visitering af plejehjemspatienter og øget indsats for at højne standarden på bestående plejehjem.

**Grethe Philip:** Ved sidste revision af omsorgsloven skærpede vi bestemmelsen om kommunernes pligt til at indgå overenskomst med private plejehjem. Bestemmelsen trådte i kraft 1. april 1970. Det er kendt, at en del private plejehjem, fortrinsvis de mindre, har ønsket længst muligt at holde sig fri af en overenskomst. Måske heller ikke alle kommuner har været lige energiske med at få oprettet overenskomst. Af den nylig offentliggjorte redegørelse for amtslæge L. B. Lauritzens plejhjemsundersøgelse fremgår det, at det navnlig er de private plejehjem, med hvilke der på undersøgelsestidspunktet ikke var oprettet overenskomst, der er svagt forsynet med faciliteter, herunder kvalificeret personale.

I det hele taget får man et stærkt indtryk af, at standarden på adskillige af de private plejehjem ligger langt under det, man kunne ønske. At det også gælder nogle af de kommunale alderdomshjem med plejeafdelinger, er kun en ringe trøst. Vi vil længe endnu have brug for private plejehjem, og mange

af dem er fortrinlige, men det er også tydeligt, at der er behov for en intensiv kontrol med standarden og for supplerende råd og vejledning om forbedringer.

Ved den forestående revision af omsorgsloven må vi sikre en bedre visitering af patienterne, og amterne bør her efter min mening gå stærkt ind i billedet, men der må med øjeblikkelig virkning kunne sættes stærkere ind fra kommunernes side for at sanere de efter min mening helt utålelige forhold, der findes enkelte steder. Amtslæge Lauritzen nævner f. eks., at 9 hjem, alle private, med i alt 184 pladser ikke har et godkendt kloaksystem. For den, der kan læse tal, giver amtslægens redegørelse et beskæmmende billede af alt for mange helt utilstedelige forhold.

Jeg har så sent som i går fået et brev, der nøjternt og detaljeret beskriver de elendige og uhumske plejhjemsforhold, der nylig er tilbudt en 92-årig kvinde med brækket hofte, bosat i en kommune i hovedstadsområdet. Der fortælles i brevet om snævre to-sengs stuer på 4. sal uden elevator, ringe og uforstående service fra personalet og dårlig hygiejne. Amtslægens tabeller fortæller indrakte den samme historie.

Jeg spørger derfor socialministeren: er overenskomster indgået som påbudt?

**Socialministeren (Nathalie Lind):** Jeg må svare fru Grethe Philip i anledning af hendes spørgsmål, at der ikke findes nogen oversigt for hele landet over, i hvilket omfang der er indgået overenskomster efter omsorgsloven. Efter den undersøgelse, fru Grethe Philip omtaler, havde en del private hjem ikke overenskomst, da undersøgelsen blev foretaget, men en række af dem skulle heller ikke have overenskomst før fra den 1. april 1970, og man må derfor nok regne med, at en del hjem har fået forholdet bragt i orden inden da.

Jeg vil gerne sige, at da der er gået en passende tid efter 1. april 1970, finder jeg det rimeligt, at vi nu fra socialministeriets side spørger amtsrådene, som jo er dem, der skal godkende overenskomsterne mellem kommunerne og de private hjem, hvordan forholdene ligger, og det kan jeg hermed give tilsagn om at vi vil gøre.

I øvrigt nævner fru Grethe Philip jo standarden på hjemmene i al almindelighed og

## [Socialministeren.]

nødvendigheden af en bedre visitering. Jeg mener, at kommunerne er klar over dette, men jeg er også enig i, at når vi i næste folketingsamling skal revidere omsorgsloven, er ikke mindst spørgsmålet om den rigtige visitering noget helt centralt.

**Grethe Philip:** Jeg har været ganske klar over, at man ikke umiddelbart af amtslæge Lauritzens undersøgelse kunne se, hvorvidt reglerne om overenskomst var opfyldt som påbudt af loven, da en del af undersøgelsen ligger forud for det tidspunkt, hvor man krævede, at der skulle være oprettet overenskomst.

Jeg bemærker med glæde, at man nu fra ministeriets side vil foretage en undersøgelse. Jeg mener, det er helt påkrævet, da der stadig er forlydender om, at der findes tilfælde, hvor overenskomst skulle være indgået, men hvor den rent faktisk ikke er indgået; jeg forstår, at vi nu får et helt klart billede af det.

Men jeg ville meget gerne have, om socialministeren kunne give tilsagn om, at den redegørelse, amtslæge Lauritzen er kommet med, ikke alene nu giver anledning eller måske er medvirkende årsag til, at man foretager den undersøgelse, der er talt om her, men sandelig også giver anledning til, at man med amter og kommuner drøfter, hvordan de nu med omgående virkning kan sætte ind på at forbedre nogle af de helt urimelig dårlige forhold, der findes rundt omkring på nogle af plejehjemmene.

**Socialministeren (Nathalie Lind):** Vi har under socialministeriet et udvalg, hvor der også sidder kommunale repræsentanter, og hvor vi drøfter, hvad der kan gøres både med henblik på plejehjemssiden og med henblik på forebyggende foranstaltninger. Jeg skal gerne foranledige, at man i dette udvalg får en drøftelse. Får vi ikke dér et klart resultat, kan vi forhandle videre med de kommunale organisationer i øvrigt.

Jeg er enig i det principielle: at vi ikke skal have disse uacceptable forhold — hvis de foreligger — som fru Grethe Philip nævner her.

Hermed sluttede spørgsmålet.

## Af Tastesen til socialministeren:

„Er ministeren indstillet på en hurtig hjælpeindsats over for de mange subsistensløse børn og unge fra hele landet, der i øjeblikket frister en kummerlig tilværelse i København?“

## Skriftlig begrundelse.

Det må antages, at op imod 2.000 børn og unge i alderen fra 12 til 18 år lever under de dårligst tænkelige forhold i København samt i en del af vore største provinsbyer. De er uden fast bolig, uden kontakt med forældre og udsat for store fristelser, der klart ødelægger de pågældendes helbred.

Et meget stort antal af disse unge har ikke København som hjemstedskommune. De er kommet til København ikke alene fra hele Danmark, men også fra udlandet.

Det kan derfor ikke alene være et ansvar for Københavns kommune, men et ansvar, der er landspolitisk, at man fremkommer med tilbud om hjælp til de mange børn og unge, der befinder sig i en meget kritisk situation.

**Tastesen:** Der er meget, som tyder på, at vi ikke kan klare de sociale udfordringer, hverdagen stiller os over for. Børne- og ungdomsforsorgen er magtesløs over for de mange børn og unge, der bryder ud af systemet og vender ryggen til deres familiemiljø. Man er ikke i stand til at skaffe tilstrækkeligt med institutionspladser, og hvis de unge endelig kommer på institution, er man ikke i stand til at skabe et miljø, som de unge accepterer og synes om.

Hvad man end mener om Projekt Hus, så blev der her sat skarpt projektørlys på et gigantisk socialt problem, et socialt problem, som regeringen og folketinget må finde en løsning på. Det er udmærket, at kulturministeren nu er optaget af, hvordan Projekt Hus kan komme til at fungere igen efter sit formål, men efter min mening er det endnu vigtigere, at socialministeren prøver at finde løsninger på, hvordan man kommer de mange subsistensløse børn og unge til hjælp, som i øjeblikket frister en kummerlig tilværelse i fabrikken i Bådsmadsstræde, på Kofoeds Skole, i forladte saneringsejendomme og efter sigende også i trappeopgange og kældre.

[Tastesen.]

Dagbladet Politiken anslår tallet på de subsistensløse børn og unge til ca. 2.000. Da problemet også eksisterer i en del af de store provinsbyer, er tallet nok ikke helt ved siden af. De unge befinder sig ernæringsmæssigt og helbredsmæssigt i en kritisk situation; flugten ind i de euforiserende stoffer fører de ofte som deres eneste udvej. De subsistensløse børn og unge findes først og fremmest i København, men dette er ikke ensbetydende med, at de er hjemmehørende i Københavns kommune. Et flertal af dem kommer formentlig fra omegnskommuner, fra hele landet og en betydelig del også fra de øvrige skandinaviske lande.

Nu vil jeg gerne vide, hvilke tanker socialministeren har gjort sig for at komme de nødstedte børn og unge til hjælp. Gennem folketingets narkotikaudvalg har jeg den 4. februar i år stillet et spørgsmål derom, men fra socialministeren har jeg endnu intet svar fået. Afgørende er, at vi under en eller anden form giver vore mest udsatte børn og unge en alternativ mulighed for at leve under menneskelige forhold, der er værdige for dem selv og værdige for os.

**Socialministeren (Nathalie Lind):** Hr. Tastesen anfører i motiveringen for sit spørgsmål, og det blev også sagt her fra talerstolen, at op imod 2.000 børn og unge i alderen fra 12 til 18 år skulle leve under de dårligst tænkelige forhold i København, således at de kan betegnes som subsistensløse.

Må jeg begynde med at sige, at jeg ikke har kunnet få de af hr. Tastesen angivne tal bekræftet, selv om der også er medtaget nogle af de største provinsbyer. Det er rigtigt, at børne- og ungdomsværnet i København jævnlig modtager anmodninger om at tage sig af overnatningsproblemer for børn og unge, men slet ikke i den størrelsesorden som omtalt her. I perioder har det drejet sig om et forholdsvis stort antal, men for tiden ligger det på et niveau omkring 100, et niveau, som de lokale myndigheder har været i stand til at klare gennem de nødherberger, der er etableret.

Nu er det vel også lidt stærkt at sige, at børn og unge, som ikke ønsker at være i deres hjem, skal betragtes som subsistensløse med den konsekvens, at børne- og ungdomsværnet skal acceptere, at det er en vel-

færdssag for de unge at blive anbragt uden for hjemmet. For i praksis viser erfaringerne, at der ofte kun er tale om et midlertidigt indfald, og at problemerne finder deres løsning, når børne- og ungdomsværnet kommer i forbindelse med barnets eller den unges hjem.

Det er oplyst over for mig, at Københavns kommune, der som hovedstadsområde naturligt har de største problemer, hidtil har været i stand til at imødekomme de ønsker om overnatning, som enten er rejst af de unge selv eller via andre myndigheder herunder politiet over for børneværnsmyndighederne. Men jeg skal erkende, at der kan opstå særlige problemer med unge navnlig mellem 14 og 18 år, som ikke ønsker at modtage de tilbud om overnatning, som børneværnet er i stand til at give.

Dernæst spørger hr. Tastesen mere i al almindelighed, hvad mine tanker om hele dette problem er. Jeg tror, at det afgørende er, hvilken præventiv indsats vi kan yde fra samfundets side. Vi er nok inde i en udvikling, som er præget af en frigørelsesproces, idet mange unge anser forholdene i samfundet for utilfredsstillende. Her vil jeg, når der spørges om, hvad jeg konkret kan pege på, gerne have lov at henvise til det arbejde, der gøres i det præventionsudvalg, som kontaktudvalget vedrørende ungdomsnarkomani har nedsat, og som vi forventer afgiver en redegørelse i løbet af de nærmeste måneder. Selv om de problemer, som dette udvalg skal tage sig af, i første række udspringer af narkotikaproblemet, så er det min overbevisning, at de resultater, som man når frem til, vil have mere generel betydning.

Jeg skal til sidst blot oplyse vedrørende det problem, der i øjeblikket foreligger for København, at socialstyrelsen, børne- og ungdomsforsorgen, har indkaldt Københavns børne- og ungdomsværn til et møde med henblik på en drøftelse af disse rent aktuelle problemer.

**Tastesen:** Socialministeren bestrider, at tallet 2.000 er det rigtige. Det kommer selvfølgelig an på, hvordan man finder frem til tallet, men selv om man anlægger det kriterium, at man skal være efterlyst, så tror jeg, at tallet 100 nok er i bunden. Det er i hvert fald helt i modstrid med de oplysninger,

**[Tastesen.]**

man får fra forskellige sociale institutioner; det er endog i modstrid med det tal, som overnatter f. eks. i Bådsmadsstræde. Hvis man på Koføeds Skole kan oplyse, at man har 400, som anmoder om overnatning, men at man kun har plads til de 125, så bliver det altså en ganske betydelig manko, der her er tale om.

Jeg tror, at man som subsistensløs må betragte enhver ung, som bryder med sin dagligdag, som ikke kan falde ind i det sociale mønster, som situationen er, og som derfor er uden for social funktion. Afgørende for os må være, at vi bringer de pågældende ind i social funktion igen, inden de menneskeligt går til grunde, så det haster altså med, at man fra det udvalg, som socialministeren omtalte, kommer med et initiativ, med en alternativ indsats.

I det øjeblik de unge får en chance for et alternativ til den tilværelse, de har nu, blot det at kunne spise sig mætte hver dag, kunne få regelmæssig søvn, kunne få regelmæssig hygiejne, vil det give dem den manglende selvtillid tilbage, så de kan begynde at fungere igen. Det er denne situation, det haster så stærkt med at få etableret.

Jeg har stillet et forslag helt utraditionelt den 4. februar i folketingets narkotikaudvalg, men det område, der vedrører socialministeren, er jeg stadig væk uden svar på. Er man parat til at gøre en utraditionel behandlingsindsats med unge fra den sociale højskole, børneforsorgsseminariet osv., som alligevel skal ud på socialpraktik — disse unge er jævnaldrende med mange af de unge i gruppen 14-18-årige, som der er problemer med — og til at gøre forsøg med minisamfund? Jeg er overbevist om, at det vil lykkes at få mange af dem til at fungere igen. Det vil menneskeligt og økonomisk være den rigtige løsning for samfundet.

**Socialministeren (Nathalie Lind):** Jeg skal blot sige til hr. Tastesen, at det er da rigtigt, at der er et større antal end 100, der søger Koføeds Skole, men hr. Tastesen siger i sin begrundelse for spørgsmålet, at det drejer sig om 2.000 børn og unge i alderen fra 12 til 18 år, og det er dette, jeg svarer på. Det er ikke tal, jeg griber ud af luften. Det er naturligt, at vi har spurgt i de kommu-

ner, det vedrører, og vi har altså fået en besvarelse, som giver de tal, jeg opgiver her. Må jeg sige med hensyn til hr. Tastesens forslag fra narkotikaudvalget, at så vidt jeg erindrer, har vi forespurgt i kontaktudvalget, og så snart vi har en redegørelse derfra, skal den naturligvis blive tilstillet narkotikaudvalget.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af **Kai Moltke** til justitsministeren:

„Anser ministeren de eksisterende samarbejdsformer gennem Interpol for at være effektive og tilstrækkelige til bekæmpelse af de internationale narkotikakoncernes tiltagende virksomhed, eller ville tosidige aftaler med de nordiske lande og andre nabostater om udvidet samvirke på nævnte område ikke fremme effektivitet og koordinering?“

**Kai Moltke:** Når jeg har rejst dette i og for sig administrative spørgsmål, er det for det første, fordi vi befinder os i en periode, hvor rationalisering af administrationen er blevet i høj grad aktualiseret på en hel række andre områder. Jeg ved godt, at når et sådant spørgsmål bliver rejst, er den øjeblikkelige reaktion mange gange blot den at afgive en erklæring om, at hvad der f. eks. findes af hårde stoffer her i landet for den overvejende del stammer fra indbrud på apotekerne. Nu har jeg aldrig anset det for nogen forbrydelse, hvis man har et perspektiv, og hvis man følger andre landes praksis, så begynder denne historie med apotekerindbrud, overfald på natlæger, tyveri fra redningsbåde og kuttere i reglen som et forsøg på at udvide markedet i en sådan grad, at man åbner for den næste akt, engroshandelen fra store organisationer på disse områder.

Ud fra det har jeg prøvet på at sætte mig ind i, hvordan det ligger med udviklingen andre steder i verden. Har Interpol i den foreliggende situation været nok? Her må jeg henvise til, at kun de nordiske lande og få andre stater alene har denne kanal til at koordinere arbejdet mellem landenes narkotikapoliti. Jeg skal nøjes med at citere en oversigt efter de fransk-amerikanske forhandlinger i sommer, hvor man i Le Monde

[Kai Moltke.]

opgiver den eksisterende tilstand udlagt på følgende måde:

„På den anden side erfarer man, at Marseillesektionen for det amerikanske antinarkotikabureau ligesom sektionen i Paris vil blive forstærket med en supplerende funktionær, der vil bringe antallet af agenter under dette bureau, som gør tjeneste i Frankrig, op på 14. Lignende bureauer vil blive åbnet i London, Frankfurt, Barcelona og Madrid.“

Det er derfor, jeg gerne vil spørge justitsministeren: ville det ikke være rimeligt, om vi indledte et lignende tosidigt samarbejde med de nordiske stater og vore øvrige nabo-stater på området?

**Justitsministeren (Thestrup):** Må jeg først sige, at det er utvivlsomt, at en effektiv bekæmpelse af den internationale narkotikahandel kun kan ske gennem et snævert samarbejde mellem de enkelte lande. Interpol har siden oprettelsen indtaget en central stilling i dette arbejde. Organisationen råder i dag over et net af moderne kommunikationsmidler, som det enkelte lands politimynderheder er vant til at benytte, og som giver mulighed for hurtig kommunikation mellem landene. Gennem Interpol koordineres indsatsen. Det er dér, oplysningerne samles og derfra de videresendes til de enkelte lande. Jeg er overbevist om, at Interpol er et af de vigtigste, formentlig det vigtigste internationale instrument i narkotikabekæmpelsen.

I Interpol forsøger man stedse at effektivisere arbejdet. Narkotikabekæmpelsen blev behandlet på den sidste generalforsamling i Interpol, og Interpols generalsekretariat har nu foreslået, at der sendes en repræsentant til de europæiske medlemslande for at skabe direkte kontakt bl. a. til de implicerede politimynderheder. Danmark har støttet dette forslag og erklæret sig indforstået med at deltage i finansieringen af ordningen.

Men det er ikke alene gennem Interpol, der består et internationalt samarbejde mod narkotikakriminaliteten. I overensstem-

melse med protokollen af 26. juni 1957 mellem Danmark, Norge og Sverige om indbyrdes retshjælp og et justitsministerielt cirkulære er der åbnet adgang for direkte kommunikation med politikredse i andre skandinaviske lande. I narkotikabekæmpelsen har man hidtil i vidt omfang benyttet sig af denne hurtige og effektive direkte kontakt suppleret med gensidig udveksling af narkotikaindberetninger.

Der findes et direkte samarbejde med en række andre lande bl. a. på grundlag af den europæiske konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp i straffesager og på grundlag af bilaterale aftaler med visse lande, herunder bl. a. Vesttyskland. Det bør vel også nævnes, at Danmark har ratificeret FN-konventionen af 30. marts 1961 om narkotiske midler. Der er således et direkte samarbejde mellem landene, men man bør formentlig være forsigtig med at forcere dette samarbejde på bekostning af de kontakter og den koordinering, der finder sted gennem Interpol.

Der har for nylig i dagspressen været en artikel, hvori det blev hævdet, at en henvendelse fra politiet i Århus til det tyske politi i Hamborg var blevet forsinket, fordi henvendelsen skete gennem Interpol. Jeg kan oplyse, at dette ikke er rigtigt. En meddelelse til politiet i Hamborg vil, når den sendes via Interpol, kunne nå frem på ca. en halv time, og i det nævnte tilfælde var meddelelsen ikke som angivet i artiklen afsendt en uge tidligere. Den blev afsendt samme dag, som artiklen var i avisen.

Jeg mener således, at der er et særdeles effektivt samarbejde, men jeg er taknemlig, og jeg er også det ærede medlem taknemlig, for alle de oplysninger og forslag, der kan føre til en bedre bekæmpelse af narkotikahandelen.

**Kai Moltke:** Når jeg har henledt opmærksomheden på dette spørgsmål, er det som sagt, fordi vi har et voksende system af tosidige aftaler, ganske vist hovedsagelig mellem USA og en række vesteuropæiske stater.



## [Kai Moltke.]

For så vidt er jeg glad for, at justitsministeren her giver det svar, at vi også har disse tosidige aftaler, og at oplysningerne om, at sagerne forsinkes, når de går gennem Interpol, er forkerte, men på den anden side vil jeg tro, at vi netop her har et af de nordiske problemer, hvor et praktisk samarbejde på stedet kunne være uhyre gavnlige, hvis det blev til et led i en daglig virksomhed.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Kampmann* til justitsministeren:

„Med hvilken begrundelse har ministeren afslået at give politisk asyl, subsidiært arbejds- og opholdstilladelse, til en amerikansk statsborger, hvorved man har underkendt Dansk Flygtningehjælps indstilling i den pågældende sag, og anser ministeren stadig den principielle redegørelse fra Dansk Flygtningehjælp af 11. november 1969 om desertører for at være i overensstemmelse med regeringens opfattelse?“

Skriftlig begrundelse.

Den 12. oktober 1970 anmodede en amerikansk statsborger om politisk asyl i Danmark. Som begrundelse blev anført, at han var indkaldt til session i USA, og af etiske og politiske grunde turde han ikke tage risikoen for som soldat at blive sendt til Vietnam.

Den 28. januar 1971 blev Dansk Flygtningehjælp i overensstemmelse med gældende aftale med justitsministeriet bedt om at afgive indstilling i den pågældende sag.

Dansk Flygtningehjælp anførte, at selv om den pågældende ikke kunne anses for at være politisk flygtning i Genèvekonventionens snævre forstand, måtte de danske myndigheder også i spørgsmålet om desertører acceptere et videre flygtningebegreb som basis for asylret, således at en person, der flygter fra sit hjemland for at undgå at deltage i en krig, i relation til de danske myndigheder måtte betragtes som politisk flygtning. At den pågældende havde gyldigt amerikansk pas måtte være uden større betydning, idet formålet med flygtningearbejdet netop måtte være at undgå, at perso-

ner, der handlede ud fra en alvorlig politisk overbevisning, skulle rejse rundt i verden uden fast opholdssted.

Dansk Flygtningehjælp henviste endvidere til sin redegørelse af 11. november 1969 om den stillingtagen, regeringen bør tage til desertører, der søger ophold her i landet som flygtninge. Det hedder heri, at

„det er Dansk Flygtningehjælps opfattelse, at en person kan betragtes som politisk flygtning også i de tilfælde, hvor den straffbare handling (unddragelse af militærtjeneste) alene er motiveret af en politisk indstilling, uden at dette motiv medfører særlig eller forhøjet straf“.

Det hedder endvidere, at det er Dansk Flygtningehjælps opfattelse, at Danmark normalt bør give politisk asyl eller i hvert tilfælde opholds- og arbejdstilladelse til sådanne personer.

Det har været min opfattelse, at regeringen de facto har anerkendt denne redegørelse fra Dansk Flygtningehjælp.

Den 16. februar 1971 efter justitsministerens afslag fik ministeriet forelagt en kopi af en faktisk indkaldelsesordre til den pågældende om direkte at melde sig til hæren den 14. januar, altså medens hans asylansøgning blev behandlet i Danmark.

Der kan citeres fra sidste afsnit af indkaldelsesordren:

„Willful failure to report at the place and hour of the day named in this order subjects the violator to fine and imprisonment“.

Der kan derfor ikke herske tvivl om, at den pågældende er hjemfalden til straf af politiske grunde, såfremt han vender tilbage til USA.

Det fremgår desuden af asylansøgningen af 13. oktober 1970, at den pågældende ultimo august indsendte en ansøgning til myndighederne i Texas om at blive militærnægter. I et brev fra de amerikanske myndigheder svarede man ikke konkret på ansøgningen, men indkaldte ansøgeren til diverse undersøgelser. Ansøgeren har imidlertid anset det for farligt for sin person at vende tilbage til USA på grund af de politiske forhold der.

I en rapport fra Amnesty International er det desuden blevet tydeligt dokumenteret, at den nylig indførte formelle mulighed i



[Kampmann.]

USA for at nægte militærtjeneste må betragtes som yderst illusorisk.

Dansk Flygtningehjælp behandlede den pågældende sag på et forretningsudvalgs-møde den 11. februar 1971, hvorfra man enstemmigt vedtog at protestere til ministeriet over afgørelsen.

Den 12. februar 1971 indankede Dansk Ungdoms Fællesråd, Internationalt Forum og Danske Studerendes Fællesråd ministeriets behandling af sagen til ombudsmanden og anmodede samtidig justitsministeriet om at udsætte udrejsefristen for den pågældende, indtil ombudsmanden havde færdigbehandlet sagen. Dette afslog ministeriet.

**Justitsministeren (Thestrup):** Den omtalte redegørelse fra Dansk Flygtningehjælp blev afgivet i anledning af en konkret sag i 1969 om asyl eller almindelig opholdstilladelse til to amerikanere, der var deserteret fra militære forlægninger i Tyskland. Der blev givet opholds- og arbejdstilladelse til den ene, mens den anden fik afslag. Samtidig tilkendegav jeg bl. a. her i tinget, at ansøgninger om ophold her i landet for amerikanske desertører som hidtil ville blive behandlet efter de konkrete omstændigheder i hver enkelt sag. Der er således ikke taget stilling til flygtningehjælpens principielle redegørelse.

Den foreliggende sag adskiller sig på væsentlige punkter fra de to desertørsager fra 1969. Ansøgeren er ikke amerikansk soldat og er således ikke deserteret fra en militær afdeling. Det er ikke endeligt afgjort, om han vil komme til at aftjene værnepligt. Han har tidligere indgivet ansøgning om fritagelse, men ikke givet møde til de undersøgelser, som han i den anledning blev indkaldt til. Det fremgår af den skrivelse, han senere har modtaget, at han skal give møde den 14. januar 1971 for den civile udskrivningsmyndighed med henblik på indkaldelse, men at det ikke er endeligt afgjort, om han er egnet til at gøre militærtjeneste. Dette skal prøves. Han er indrejst i Danmark som turist på et almindeligt amerikansk pas, der er gyldigt indtil 1974, og han kan således frit rejse, hvorhen han vil. Efter sine egne oplysninger har han i 3 år indtil indreisen opholdt sig og studeret i England.

Han har ingen særlig tilknytning til Danmark.

Der er ikke tale om, at den pågældende er hjemfalden til straf af politiske grunde, fordi han ikke har givet møde den 14. januar 1971. Jeg kan nævne, at det f. eks. også for danske gælder, at de kan straffes med bøde eller eventuelt frihedsstraf, hvis de uden lovlig grund undlader at give møde til session eller indkaldelse.

Selv om man har ment, at der burde gives opholdstilladelse, har Dansk Flygtningehjælp da også i denne sag erklæret sig enig i, at flygtningekonventionens bestemmelser om politisk forfølgelse ikke finder anvendelse.

På den refererede baggrund har justitsministeriet ikke fundet grundlag for at meddele den pågældende politisk asyl eller opholds- og arbejdstilladelse.

**Kampmann:** Jeg vil gerne takke for svarelsen og trække den problemstilling frem, som knytter sig til, hvorvidt vi giver politiske flygtninge asylret eller arbejds- og opholdstilladelse i Danmark, og jeg vil gerne formå justitsministeren til at udtale sig også om det principielle i dette spørgsmål, idet det principielle jo ikke kan hænge sammen med, om det drejer sig om en desertør, altså en person, som i dag er under militærtjeneste, eller det drejer sig om én, der bliver indkaldt til militærtjeneste. Jeg vil tillade mig at citere Dansk Flygtningehjælps opfattelse og bede justitsministeren om at udtale sig om det principielle i selve forholdet. Dansk Flygtningehjælp angiver som sin opfattelse, at en person kan betragtes som politisk flygtning også i de tilfælde, hvor den strafbare handling, f. eks. unddragelse af militærtjeneste, alene er motiveret af en politisk indstilling, uden at dette motiv medfører særlig eller forhøjet straf. Dertil kommer — og når man tænker på den juridiske ekspertise, der står bag Dansk Flygtningehjælp, må man gå ud fra, at det juridiske grundlag er i orden — at der er en vis domspraksis for den opfattelse, som jeg her tilkendegiver. Det vil altså sige, at jeg må fortolke Dansk Flygtningehjælps opfattelse på den måde, at det politiske flygtningebegreb ikke er afhængigt af, som justitsministeren tilkendegiver, om det drejer sig om

[Kampmann.]

egentlige desertører, der altså unddrager sig en militærtjeneste, de står i, eller det drejer sig om folk, der skal ind i en militærtjeneste.

Jeg har refereret udførligt i min begrundelse for spørgsmålet, at jeg har den opfattelse, at der foreligger en strafforfølgning, den dag den pågældende vender tilbage til USA, hvis den pågældende vender tilbage til USA. Jeg kan ikke rigtig følge, på hvilket grundlag justitsministeren kan anføre, at den pågældende ikke vil blive straffet, den dag han vender tilbage.

**Justitsministeren (Thestrup):** Jeg finder det ikke rigtigt på det grundlag, som denne sag giver, at træffe en principiel afgørelse. Jeg kan sige, at den straf, han udsætter sig for, er den samme forholdsvis ubetydelige straf, som en dansker, der ikke møder til session, udsætter sig for, og det er ikke den art straffe, vi finder så afgørende, at der af den grund er grundlag for os til at træffe en principiel afgørelse om det.

Jeg kan ikke se rettere, end at han, der ikke er soldat, og for hvem det ikke er endeligt afgjort, om han skal aftjene værnepligt, ikke kan forvente at få opholdstilladelse i Danmark. Såfremt vi ville give ham opholds- og arbejdstilladelse her i Danmark, så ville vi i realiteten være tvunget til at tage enhver amerikaner, der står over for en indkaldelse, og det ville lægge umådelige byrder på os, som jeg ikke finder det rimeligt, at vi skal overtage.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Langkilde* til handelsministeren:

„Vil ministeren overveje at afskaffe den regelmæssige offentlige kontrol med de handlendes vægte?“

Skriftlig begrundelse.

I henhold til gældende bestemmelser foretages der regelmæssigt årligt eftersyn af de butikshandlendes vægte og lodder. Kontrollen foretages i et væsentligt omfang af politiet og derudover af justervæsenet.

Der er næppe tvivl om, at denne kontrol stort set er overflødig. Det er en gammel politierfaring, at når vægtene er misvisende, er det i langt det overvejende antal tilfælde til kundens fordel. Det må derfor være rime-

ligt at spare den offentlige arbejdskraft, som anvendes på dette område, under hensyn til at det i det hele er påkrævet, at der ikke anvendes mere offentlig arbejdskraft end absolut påkrævet.

**Langkilde:** Det system med kontrol af vægte, som vi stadig væk arbejder med, og som mit spørgsmål drejer sig om, hidrører efter min mening fra en tid, som havde helt andre vilkår for detailhandelen end de vilkår, der er i dag. De fleste varer fremkommer nu i afvejet tilstand, og de tider er forbi, hvor man stod med slevnen og smørdritlen og målte smørret og andre varer op.

Vi er samtidig i den situation, at man må spare på den offentlige arbejdskraft til de opgaver, som må anses for at være blevet overflødige, og derfor har jeg rejst det spørgsmål til handelsministeren, om ikke vi kunne ophøre med denne efter min mening fortidige virksomhed med kontrol af vægtene.

**Handelsministeren (Knud Thomsen):** Den gældende ordning inden for dette område går ud på, at der hvert 4. år er eftersyn af de næringsdrivendes måle- og vejeredskaber. Det sker i henhold til bestemmelserne i meterloven af 1950. Eftersynet foretages af justervæsenet i samarbejde med politiet. Det er sidst tilrettelagt ved et cirkulære af 1950 på den måde efter forhandlingen mellem handelsministeriet og justitsministeriet, at politiet foretager eftersynet i detailomsætningen, medens alt andet eftersyn, herunder på fabriks- og engrosvirksomheder, foretages af justervæsenet.

Jeg er helt enig med spørgsmålsstilleren i, at den offentlige arbejdskraft kun bør anvendes, hvor dette er absolut påkrævet, og jeg er også klar over, at i dag, hvor en meget væsentlig del af detailhandelens varer leveres i færdigpakket og færdigafvejet tilstand fra fabrikken, er der ikke i samme omfang som tidligere behov for vejning eller måling i salgøjeblikket. Jeg er derimod ikke enig i, at en fuldstændig afskaffelse af eftersynet ville være en idealtilstand. Det kan jo også forekomme, at vægtene er unøjagtige til ugunst for forbrugerne, selv om jeg er klar over, at det modsatte som oftest er tilfældet. Jeg tror altså, at bevidstheden om, at der finder et vist eftersyn sted inden

## [Handelsministeren.]

for en 4 års periode, kan tilskynde til at anvende vægte, som er i orden.

Jeg er klar over, at der i øjeblikket påhviler politiet en række opgaver, som vi vist alle må erkende ikke er af egentlig politimæssig art, og vi har også i handelsministeriet været inde på overvejelser om at fritage politiet for det omhandlede tilsyn, som i så fald måtte henlægges til justervæsenet, men en overflytning af opgaven til justervæsenet ville nødvendiggøre inden for lovens rammer en væsentlig udvidelse af personalet, og da jeg er enig med spørgsmålsstilleren i, at en udvidelse af det offentlige arbejde på dette område er højst uønsket, kan jeg ikke rigtig tænke mig at gå den vej.

Men jeg vil gerne på den givne foranledning tage spørgsmålet op til overvejelse på ny og se at finde udveje for om muligt — idet jeg jo er bundet af lovens rammer — selv om politiet ikke kunne aflastes fuldstændigt, at det nødvendige arbejde i nogen grad kunne reduceres under hensyntagen til udviklingen. Jeg kan ikke på stående fod overskue, om dette ville kræve lovændringer, eller hvor langt mine beføjelser i så henseende går med hensyn til meterloven, som jeg som alle må respektere, men jeg vil gerne tage spørgsmålet op til overvejelse, for jeg er klar over, at der er sket meget siden 1950.

**Langkilde:** Jeg er selvfølgelig enig med handelsministeren i, at det ville være en idealtilstand, hvis vi altid kunne sikre, at kunderne aldrig fik et gram mere eller mindre end det korrekte, men i den situation, vi står i med hensyn til den offentlige arbejdskraft, må vi jo somme tider give afkald på nogle idealtilstande, og jeg mener, at dette område er et af dem, hvor vi lettest kan gøre det, navnlig når erfaringen siger, at når der er noget i vejen med vægtene, så er det som regel til fordel for kunderne.

Jeg vil gerne stille det tillægsspørgsmål: kunne man ikke, som man i og for sig kender det på andre områder, sige — det er jo overvejende automatiske vægte, man har, som formentlig er underkastet en vis service fra firmaernes side — at man fra firmaernes side kunne give en attest med regelmæssige mellemrum for, at vægten fungerede som

den skulle, og at den vejede nogenlunde rigtigt?

**Handelsministeren (Knud Thomsen):** Jeg kan sige, at netop det stillede tillægsspørgsmål er en af de ting, jeg må beskæftige mig med, hvis vi skal ind på at spare den offentlige arbejdskraft på området.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Burgdorf* til ministeren for kulturelle anliggender:

„Har ministeren overvejet foranstaltninger, der kan gøre Danmarks radios udsendelser mere tiltrækkende i grænselandet?“

Skriftlig begrundelse.

Danmarks radios betjening af grænselandet er ikke tilfredsstillende.

Fra sydslesvigsk side, blandt andet af forfatteren Willy-August Linnemann, er det ofte fremhævet, at det er vanskeligt at modtage de danske radio- og tv-udsendelser syd for grænsen. Det skyldes, at de sønderjyske sendestationer ikke har tilstrækkelig styrke.

Samtidig er det imidlertid en kendt sag, at det i Sønderjylland, hvor modtageforholdene for dansk fjernsyn er gode, alligevel er almindeligt, at antennerne er vendt mod syd.

Bjørn Svensson, der er regionalleder af Danmarks radio i Sønderjylland, har i denne forbindelse i en udtalelse til Berlingske Tidende beklaget mangelen på tekniske faciliteter til en dækning af lokale begebenheder, der kan måle sig med dækningen fra Norddeutscher Rundfunk i Hamburg.

Man skulle tro, at det måtte være muligt inden for Danmarks radios budget at få plads til den nødvendige udbygning af radio- og tv-tjenesten i Sønderjylland.

Hvis Danmarks radio skal konkurrere med Norddeutscher Rundfunk om tv-seernes gunst, er det efter min opfattelse desuden nødvendigt at lægge mere vægt på det sobre og alment underholdende end på det specielle københavnske, der præger Danmarks radios programpolitik.

**Burgdorf:** Baggrunden for mit spørgsmål er den senere tids avisartikler, som slår fast, at grænselandet både nord og syd for grænsen er underforsynet, hvad angår dækning med radio og tv. Lokalredaktionen for Danmarks radio i Åbenrå gør en prisværdig indsats for at klare problemerne, som er meget store, når man betænker, at de reportagemæssigt skal dække områderne Varde, Vejle og helt til Kiel. Samtidig er der rejst kritik af, at Danmarks radio sender for svagt, så vore landsmænd syd for grænsen dårligt kan modtage de danske udsendelser.

Jeg er helt klar over, at for Flensborgs vedkommende gør sig måske også geografiske forhold gældende, men jeg mener alligevel, at disse to forhold bør kunne afhjælpes, uden at budgettet behøver at sprænges af den grund.

Jeg er også klar over, at det kan være svært at konkurrere med bl. a. tre tyske tv-programmer, som dækker hele grænselandet, men jeg har nu alligevel den tro, at med lidt god vilje til at forbedre det tekniske og personalemæssige apparat i landsdelen samt ved valg af sobre og populære programmer — og dette sidste koster i hvert fald ingen penge — var man nået et langt skridt frem med forbedring af forholdene i landsdelen på dette område.

**Ministeren for kulturelle anliggender (K. Helveg Petersen):** Hr. Burgdorf peger på den kritik, som man har fremført fra sydslesvigske side med hensyn til vanskelighederne, der er forbundet med at modtage udsendelser syd for grænsen. Jeg har fra Danmarks radio fået nogle oplysninger i denne sag. Man har gjort opmærksom på modtageforholdene i Flensborg og gjort opmærksom på, at oprettelsen for nogle år siden af sendestationen i Kollund skete med særligt sigte på dækning af Flensborg. Man henviste i denne forbindelse til en undersøgelse af modtageforholdene på dette sted, som post- og telegrafvæsenet lod foretage i 1969, og denne undersøgelse synes at bekræfte, at man praktisk taget overalt i byen kan opnå tilfredsstillende modtagning af dansk fjernsyn, hvis der anvendes antenner, som er indrettet til dette formål.

Man har i øvrigt meddelt mig, at post- og telegrafvæsenet stadig arbejder på at for-

bedre modtageforholdene i Flensborg, idet man har tilbudt en række fjernseere at deltage i forsøg, der skal vise, om det på steder med særligt vanskelige modtageforhold er muligt at opnå en tilfredsstillende kvalitet ved hjælp af normalt antenneudstyr, eventuelt med særlige filtre.

Endelig har Danmarks radio gjort opmærksom på, at der ikke inden for de bestående internationale aftaler er nogen mulighed for at øge effekten for den anden sender, senderen i Rangstrup, der findes i dette distrikt, og at en sådan forøgelse efter de foreliggende oplysninger næppe vil medføre nogen mærkbar ændring af modtageforholdene.

Hr. Burgdorf kommer også ind på spørgsmålet om indholdet af Danmarks radios programmer, og dermed er hr. Burgdorf ind på et mere generelt problem, som ikke specielt vedrører forholdene i grænselandet. Der er grund til at fremhæve, at det tyske fjernsyn takket være en større kapacitet kan give seerne større muligheder for at vælge, end vi kan gøre, når vi kun har én kanal, og man kan føje til, at det kan være vanskeligt for Danmarks radio at tage konkurrencen op med en radiofoni som Norddeutscher Rundfunk, som har mere end 3.000 ansatte.

Jeg tror, man kan sige, at Danmarks radio inden for de yderst begrænsede økonomiske og personalemæssige rammer, der findes, søger at give grænselandet den bedst mulige radio- og fjernsynsdækning, og jeg kan her nævne, at grænselandet blev det første provinsområde, hvor Danmarks radio opførte sit eget hus, nemlig i Åbenrå. Det er også i dette område, man på forsøgsbasis har etableret Danmarks radios første provinsdistrikt i 1970.

Til sidst skal jeg henlede opmærksomheden på, hvad der står side 31 i radiokommisionens betænkning. Her står der noget om, at man kunne tænke sig at oprette regionale hovedcentre, og blandt de steder, der her er nævnt, peger man på Åbenrå. Jeg vil gerne sige, at jeg tror, at de spørgsmål, som knytter sig til grænselandet, må indgå i de overvejelser, vi gør os i forbindelse med den nye radiolov, og vi får lejlighed til at vende tilbage til hele dette problem engang i løbet af foråret.

**Burgdorf:** Jeg takker ministeren for den udførlige besvarelse og må tage den til efterretning. Jeg er ked af at høre, at det ikke ifølge de internationale overenskomster er muligt at sende med større styrke på Rangstrupsenderen. Det forstår jeg ikke rigtig. Når de tyske programmer går langt op i Jylland, må der da også være mulighed for at kunne sende de danske programmer ned syd for grænsen. Vi har jo en stor flok landsmænd dernede, som meget gerne vil se de danske programmer, når der er mulighed for det.

Det andet drejede sig om Åbenrå som forsøgsstation. Det er vi taknemlige for. Men jeg har læst i de førnævnte avisartikler, at skal det virkelig være et forsøg, som batter noget, så må man også have de nødvendige faciliteter knyttet dertil, og det kniber det lidt med.

**Ministeren for kulturelle anliggender (K. Helweg Petersen):** Jeg måtte i mit svar henlede opmærksomheden på, hvad de internationale aftaler fastsætter på dette område.

Med hensyn til det, der ofres på forsøget, kan man diskutere, om det er nok. Jeg vil gerne henlede opmærksomheden på en artikel, som redaktør Bjørn Svensson havde i Berlingske Tidende den 16. marts, hvor han kom ind på en vurdering af tingene og alligevel gav udtryk for, at noget var der udrettet. Men jeg erkender, at der er problemer. Det er problemer, vi gang på gang har beskæftiget os med, og jeg synes derfor, vi bør tage dem op i en større sammenhæng, når vi skal drøfte radioordningen her en gang i den nærmeste fremtid.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af **Henning Andersen** til ministeren for offentlige arbejder:

„Mener ministeren, at rutenettet inden for indenrigsflyvningen skulle være dækket 10-15 år frem i tiden ved hjælp af det nydannede selskab Danair?“

Skriftlig begrundelse.

I et notat til folketingets trafikudvalg af 8. februar 1971 nævnes, at der ved dannelsen af det nye selskab Danair nu skulle kunne blive ro om indenrigsflyvningen. Men faktum er, at ét selskab er blevet udelukket

fra at deltage, og at et andet selskab, som har ønsket at dække ømråderne samt skabe direkte forbindelse Fyn-Nordjylland, har fået afslag.

**Henning Andersen:** At et flyveselskabs manglende kvalifikationer i relation til indenrigsflyvningen bl. a. kan begrundes i, at vedkommende selskab ikke før har deltaget på dette område, synes jeg er en forenklet måde at afgøre tingene på, i særdeleshed når man samtidig betænker, at det faktisk drejer sig om et monopol til selskabet Danair.

Jeg ville være ministeren meget taknemlig, såfremt andre kvalificerede flyveselskaber kunne opnå tilladelse til at beflyve de ruter, hvor ingen andre selskaber i forvejen opererer. Jeg tænker her specielt på en ansøgning om beflyvning Odense-Ålborg samt rute-flyvning fra ømråderne til Kastrup. For øernes vedkommende vil det specielt for Ærø betyde større chance for at bevare det eksisterende erhvervsliv og generelt for alle øerne langt større mulighed for udvidelse af turistlivet. Ruten Odense-Ålborg har allerede manglet for længe. Mange inden for erhvervslivet i begge områder ville være godt hjulpet, såfremt dette kunne klares. Taxaflyvning er ikke det helt ideelle af flere forskellige grunde, og jeg synes godt, man kan se bort fra befolkningsunderlaget, da der jo ikke er tale om støtte fra statens side. Det bliver selskabernes egen sag, om det kan gå rundt eller ej. Hvor det gælder Kastrup, kan det sikkert ordnes således, at afgang og ankomst ikke rammer de tidspunkter, hvor der er spidsbelastning.

Jeg håber, at den ordning, der nu er truffet med Danair og andre selskaber, ikke er mere fastlåst, end at der hen ad vejen kan gives tilladelse til beflyvning af andre ruter, således at man tilgodeser hele den danske befolkning og det erhvervsliv, som vi alle til syvende og sidst skal leve af. Såfremt ministeren kan give et løfte i denne retning, er jeg sikker på, at vi nærmer os den ro omkring indenrigsflyvningen, som vi alle ønsker.

**Ministeren for offentlige arbejder (Guldberg):** Svaret på det direkte spørgsmål må lyde således: der er tale om en vurdering, som egentlig ikke har så meget at gøre med, om Danair blev dannet eller ej, men som går

[Ministeren for offentlige arbejder.]

på, at der i Danmark er anlagt et så stort antal flyvepladser, hvortil der er givet koncession på ruteflyvning, at et behov for yderligere et antal ruteflyvningspladser efter vores opfattelse ikke er til stede i en længere fremtid. Det er det, vi har tilkendegivet over for Danair i forbindelse med Danairs dannelse. Man kan bare ved at se på et landkort konstatere, at Danmark er meget tæt dækket af sådanne ruteflyvepladser. Det er det tættest dækkede område i verden.

Det er den ene side af sagen.

Den anden side af sagen, som mere er motiveringen for spørgsmålet, drejer sig — hvis jeg må oversætte det på den måde — om det mere eller mindre rimelige i, at ministeriet for offentlige arbejder bestemmer, hvem der skal have koncessioner til ruteflyvning og hvor. Dertil må jeg sige, at jeg tror ikke, hr. Henning Andersen ville være mig taknemlig for et positivt svar, for et positivt svar ville jo indebære, at jeg skulle bryde aftaler, som staten har truffet, og som i øvrigt er grundlaget for SAS' virksomhed og eksistens. Det er aftaler mellem tre nordiske lande indbyrdes og mellem den danske regering og for SAS' vedkommende DDL. Sådanne aftaler vil naturligvis blive respekteret, og jeg tror ikke, man vil få nogen tak for at bryde dem.

Ruteflyvningen ligger dermed under et koncessionsområde, og dette koncessionsområde betjenes på DDL-koncessioner; det vil sige af SAS for DDL. Det forhold, at man finder et efter min opfattelse bedre teknisk grundlag for betjeningen, uden at koncessionerne i øvrigt er ændret, ved at lave et samarbejde med selskaber, der råder over en større variation af materiel, kan jeg kun bedømme positivt. Men det kan da ikke give anledning til, at ministeriet for offentlige arbejder i strid med alle trufne aftaler skulle give sig til at gribe ind og begynde at bestemme, hvem der skulle have lov til at være med i et sådant selskab og hvem ikke.

Til sidst kun et par ord om taxaflyvning. Det er da ganske klart, at der vil være et behov ud over ruteflyvning, både for taxaflyvning og meget andet, og det bliver også tilgodeset, det får lov til at virke frit. Men det centrale i forskellen mellem disse frie former og ruteflyvning er, at i ruteflyvning

gen forlanger man en fast drift og en fast køreplan og trafik, uanset om der er et grundlag derfor eller ej. Andre krav kan efter min opfattelse ikke stilles, uden at de kommer i modstrid med de forpligtelser, vi har over for Danair, altså i realiteten DDL. Hvis der opstår et behov, vil det være naturligt at pege på det, og derfor må det i vores vurdering i forhold til de koncessioner, vi skal respektere, indgå, om der er behov for en sådan yderligere rutetrafik. Vort synspunkt er altså, at det er der ikke.

**Henning Andersen:** Jeg takker ministeren for svaret, men jeg mener, jeg mangler et svar. Jeg er klar over, at det er koncessioner, det drejer sig om, og dem kan man selvfølgelig ikke røre ved. Men jeg spurgte i mit første indlæg, hvordan med de ruter, hvor der ikke er koncessioner, og hvor der vil opstå et behov inden for de næste 15 år? Kan der ikke dér, hvis der ansøges om det, iværksættes ruteflyvning?

**Ministeren for offentlige arbejder (Guldberg):** De aftaler, jeg omtalte, drejer sig netop om tilfælde, hvor der er ønske om oprettelse af en rute — og det er en rute, der er tale om, og ikke noget mere lejligheidsvis trafik, hvor det jo er helt frit. Spørgsmålet om muligheden for at drive en rute, skal forelægges for DDL, og ministeriet for offentlige arbejder kan ikke benytte disse aftaler til at presse DDL eller nu Danair til at påtage sig flyvning på ruter, som der ikke er noget økonomisk grundlag for.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af **Aksel Larsen** til ministeren for europæiske markedsanliggender:

„Foreligger der konkrete og utvetydige tilsagn fra EC-kommissionen og ministerrådet om, at i tilfælde af Fællesskabets udvidelse med enkelte eller alle ansøgende EFTA-lande kunne bevares, også selv om nogle af disse, deriblandt Finland, Island og Sverige, forbliver uden for EC?“

**Aksel Larsen:** Jeg har tilladt mig at stille et spørgsmål til ministeren for europæiske markedsanliggender om grundlaget for for-

[Aksel Larsen.]

handlingerne mellem Danmark og EC. Det er blevet hævdet i offentlige diskussioner herhjemme, bl. a. af folketingsmedlemmer fra såvel regeringspartierne som socialdemokratiet, at der fra Kommissionen og Rådet i Bruxelles foreligger tilsagn, vedtagelser eller udtalelser, at i tilfælde af, at Danmark og eventuelt Norge bliver medlem af EEC og andre nordiske lande ikke bliver medlemmer, vil toldfriheden mellem de lande, der bliver medlemmer af Fællesskabet, og de EFTA-lande, der ikke bliver medlemmer, kunne bevares. Jeg har ikke kunnet finde nogen sådanne beslutninger i det materiale, der er stillet os til rådighed. Jeg tillader mig at spørge ministeren, om der findes konkrete og utvetydige tilsagn fra Kommissionen og Rådet i Bruxelles om, at der ikke vil komme en toldgrænse i Øresund, hvis Danmark bliver medlem af EEC og f. eks. Sverige ikke bliver medlem.

Ministeren for europæiske markedsanliggender (*Nyboe Andersen*): Jeg har under 10. marts besvaret et lignende spørgsmål, der var stillet i markedsudvalget, og dér anførte, at fællesmarkedslandenes regeringer og Kommissionen i adskillige tilfælde i offentlige udtalelser og under drøftelser med repræsentanter for de enkelte EFTA-landes regeringer har givet udtryk for vilje til at undgå, at en udvidelse af Fællesskaberne rejser nye handelshindringer mellem det udvidede Fællesskab og andre europæiske lande.

Det klareste udtryk for De europæiske Fællesskabers holdning har vi nok i den erklæring, som præsidenten for fællesmarkedets ministerråd i efteråret, udenrigsminister Walter Scheel, afgav, da forhandlingerne åbnedes mellem Fællesskaberne på den ene side og på den anden side Sverige, Schweiz og Østrig den 10. november i fjor og Finland, Island og Portugal den 24. november i fjor. I den erklæring, der blev afgivet fra ministerrådets formand, udtaltes bl. a. følgende:

„Jeg vil gerne tilføje, at hverken De eller vi ønsker oprettelse af nye hindringer for den indre europæiske samhandel, og at vi er overbevist om, at man såvel på Deres som på vor side vil gøre sig alle bestræbelser på så hurtigt som muligt at nå til et positivt resultat af vore drøftelser inden for de rammer, jeg har antydnet, og under betingelser, der nærmere skal fastlægges.“

Så vidt ministerrådets præsidents udtalelser.

Hvad Kommissionen angår, er det nu pålagt Kommissionen at føre opklarende drøftelser med hvert af de seks lande, der har søgt tilknytning til Fællesskabet uden at søge medlemskab; og ved indledningen af disse drøftelser har Kommissionen i overensstemmelse med rådsformandens erklæring fastslået, at et af de principper, der må lægges til grund for drøftelserne, er, at man vil undgå genindførelse af nye handelsskrænker som følge af udvidelsen af fællesmarkedet. Det er derfor klart for mig, at forhandlingerne foregår med sigte på at bevare toldfriheden mellem EFTA-landene.

Aksel Larsen: Ja, jeg er bekendt med den udtalelse af Tysklands udenrigsminister, Walter Scheel, som ministeren citerede. Men jeg må gøre opmærksom på, at en høflig udtalelse af Rådets formand, udenrigsminister Walter Scheel, ved en så højtidelig og formel lejlighed som åbning af forhandlingerne mellem fællesmarkedet og de seks EFTA-lande, der ikke er ansøgere til medlemskab, ikke kan anses for at være bindende, bortset fra at det hele, han sagde, var: vi ønsker ikke toldgrænser. Men ét er, hvad man ønsker; et andet er, hvad der kan komme ud af det.

Det er muligt, at man forhandler på grundlag af, at man skal undgå at få nye toldgrænser. Men dermed er det ikke givet, at man undgår dem. Det måtte være muligt at skaffe klarhed over, hvordan udsigterne er, og derfor forekommer det mig, at regeringen i en sådan sag officielt og meget efter-



[Aksel Larsen.]

trykkeligt burde spørge i Bruxelles hos Rådet og Kommissionen: kan vi regne med, at der ikke kommer toldgrænser mellem Danmark og det øvrige Norden, selv om de øvrige nordiske lande ikke kommer ind i fællesmarkedet? Det måtte være muligt at stille et sådant klart spørgsmål og anmode om at få et klart og nogenlunde bindende svar.

Ministeren for europæiske markedsanliggender (*Nyboe Andersen*): Det var nu ikke bare en høflig udtalelse, udenrigsminister Walter Scheel fremkom med ved den lejlighed. Det var en opridsning af det program og de betingelser, hvorunder de forhandlinger, der indledtes, skulle føres. Derfor er den også fulgt op, som jeg nævnte i mit svar, af udtalelser af ganske tilsvarende karakter fra Kommissionen, der nu faktisk fører de opklarende forhandlinger.

Jeg vil gerne tilføje, at man ikke ved starten af en forhandling kan forlange, at den ene part kategorisk skal sige, at disse forhandlinger vil slutte på den og den måde. Det er en forhandling mellem to parter. Begge parter ønsker altså, at dette skal blive resultatet, og så må man også gå ud fra, at det vil kunne blive det. Jeg kan tilføje, at man i de praktiske forhandlinger i Bruxelles i øjeblikket er langt inde i helt konkrete praktiske overvejelser af, på hvilken måde, med hvilken teknik man skal sikre bevarelsen af frihandelen mellem de neutrale EFTA-lande og det udvidede fællesmarked.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Aksel Larsen* til ministeren for europæiske markedsanliggender:

„Har regeringen over for Rådet og Kommissionen i Det europæiske Fællesskab klargjort, at Danmark kun forhandler om medlemskab under den forudsætning, at den fri nordiske samhandel kan bevares, også selv om nogle af de nordiske lande ikke søger medlemskab i EC?“

Skriftlig begrundelse.

Såvel i dagspressen som på offentlige møder hævdes det bl. a. af folketingsmedlemmer, at fortsat toldfrihed mellem Danmark og Sverige er en forudsætning for Danmarks ansøgning om medlemskab af

EC. Det ses ikke, at et sådant forbehold er taget i den erklæring, handelsministeren på regeringens vegne afgav ved åbningen af forhandlingerne den 30. juni 1970. Det ønskes derfor oplyst, om regeringen senere over for EC har gjort opmærksom på, at Danmark kun forhandler under den nævnte forudsætning.

**Aksel Larsen:** Også hvad dette spørgsmål angår, må jeg henvise til, at der er megen diskussion i Danmark om vort mulige forhold til Fællesskabet, og hvorledes Sveriges forhold måtte blive. Jeg er også nødt til at sige, at det er sagt af adskillige politikere, deriblandt medlemmer af dette ting, at Danmark ligefrem har gjort det til en betingelse for vor ansøgning om medlemskab, at der ikke opstår toldgrænser eller andre hindringer mellem de nordiske lande, hvis Danmark bliver medlem af Fællesskabet. Jeg ser imidlertid ikke, at der fra den danske regerings side er taget noget sådant forbehold, da man åbnede forhandlingerne, og jeg tillader mig at citere ganske kort fra den erklæring, handelsministeren afgav i Bruxelles den 30. juni 1970. Her siger handelsministeren:

„Denne gruppe på 5 lande, hvoraf som bekendt kun Danmark og Norge i denne omgang anmoder om medlemskab, er på pragmatisk grundlag nået frem til et samarbejde, som på mange områder, f. eks. arbejdsmarked, socialforsikring, lovharmonisering, undervisning, kulturelle spørgsmål, er mere vidtgående end det eksisterende samarbejde inden for Fællesskaberne. Den danske regering ønsker at fremme en fortsættelse og videreudbygning af det nordiske samarbejde, og vi håber og venter, at Fællesskaberne er enige i, at dette ikke alene er en naturlig politik for et nordisk land, men også en politik, der vil tjene fælleseuropæiske interesser.“

Som man lægger mærke til, taler man her om samarbejde i Norden på socialforsikringens, lovharmoniseringens, undervisningens og de kulturelle spørgsmåls område, men man nævner omhyggeligt ikke handel, og det kan ikke være et tilfælde, at handelen ikke er nævnt. Den har man undtaget derfra. Regeringen har altså ikke taget noget sådant forbehold. Da det imidlertid fortsat i

[Aksel Larsen.]

den offentlige debat hævdes, at Danmark kun forhandler under forudsætning af, at der ikke opstår toldgrænser i Norden, må jeg tillade mig at spørge ministeren, om regeringen da senere over for Fællesskaberne har taget forbehold af den nævnte art.

**Ministeren for europæiske markedsanliggender (Nyboe Andersen):** Danmarks forhandlinger med De europæiske Fællesskaber foregår på basis af beslutninger, der er taget her i folketinget, og ikke på basis af offentlige udtalelser i øvrigt.

Den danske ansøgning blev indgivet i maj 1967 og følger folketingets beslutning af 11. maj 1967, som blev bekræftet sidst her i tinget den 11. november 1970. Grundlaget er, at regeringen bemyndiges til at genoptage forhandlingerne om dansk medlemskab af De europæiske Fællesskaber sammen med Storbritannien, idet folketinget udtrykker forventning om, at også de øvrige skandinaviske lande løser deres samarbejdsforhold med De europæiske Fællesskaber. Det blev uddybet i 1967 i et memorandum sammen med den danske ansøgning, hvor der henvises til denne beslutning af folketinget, og hvor man udtrykte håbet om, at andre medlemmer af EFTA, i særdeleshed de andre nordiske lande, fik mulighed for med Fællesskaberne at forhandle sig frem til egnede løsninger.

Mit indlæg ved forhandlingernes åbning den 30. juni sidste år undtager naturligvis ikke handelen, men understreger netop, at det er den danske regerings ønske, at hele det nordiske samarbejde skal udvides. Vi siger om dette samarbejde, at det på en række punkter, som citeret af hr. Aksel Larsen, går videre end samarbejdet inden for de seks, og disse punkter er udtrykkelig opregnet. Men at fri handel eksisterer mellem de nordiske lande, og at det er vores ønske at fortsætte den, er en fuldstændig selvfølge.

Nu er der åbnet forhandlinger med Sverige, Finland og Island, som vi var inde på i forbindelse med det foregående spørgsmål, og det må være berettiget at sige, at de danske forhandlinger om optagelse i fællesmarkedet foregår i forventning om, at disse nordiske lande løser deres samarbejdsforhold med De europæiske Fællesskaber. Afgørende er, at når folketinget i givet fald til

sin tid skal tage stilling til resultatet af Danmarks forhandlinger med Fællesskaberne, vil vi samtidig være klar over, hvilke resultater der er opnået i de andre nordiske landes forhandlinger. Så ved vi, hvilket grundlag vi også i denne henseende skal tage vor stilling på.

**Aksel Larsen:** Ministeren forklarer nu, at når man i den erklæring, han på den danske regerings vegne afgav i Bruxelles, udtrykkelig og bevidst har undladt at nævne handel, så betyder det, at man netop mente, at handelen var med, idet man sagde: det omfatter det hele. Jeg kan ikke acceptere det. Jeg gør opmærksom på, at den norske regering også afgav en erklæring, hvor den netop lagde særlig vægt på, at den fri handel mellem de nordiske lande måtte bevares, også om Norge kom i fællesmarkedet. Det gjorde den danske regering ikke. Nu har ministeren forventninger, men han erkender altså, at man ikke over for fællesmarkedet har sat op som en forudsætning for forhandlingerne fra dansk side, at den frie handel mellem de nordiske lande bevares. Det har man ikke gjort.

Men så er det, jeg spørger: er det da gjort senere? Statsministeren, som vel også tæller lidt, holdt den 12. marts i år en tale på Krogerup højskole om disse problemer. Jeg har fundet et referat af talen i Politiken, og det ser ud til, at afgørende afsnit af denne tale er refereret efter statsministerens manuskript. Ifølge Politiken skal han bl. a. have sagt:

„Vi har fra dansk side stillet klare forudsætninger op“ — klare forudsætninger — „nemlig, at vi kun forhandler om medlemskab, såfremt England bliver medlem, og at vi endvidere har den forudsætning, at den fri nordiske samhandel kan bevares.“

Statsministeren har den 12. marts erklæret: vi har over for fællesmarkedet sagt, at den fri nordiske samhandel skal bevares, ellers vil vi ikke forhandle. Jeg tillader mig at spørge: hvem skal man tro mest på, markedsministeren eller statsministeren?

**Ministeren for europæiske markedsanliggender (Nyboe Andersen):** Man skal tro både på statsministeren og markedsministeren. Der er ikke nogen modstrid mellem;

[Ministeren for europæiske markedsanliggender.]  
 hvad der i den henseende er sagt, idet statsministeren også i det pågældende foredrag netop henviste til, hvad der ved tidligere lejlighed er blevet sagt som svar på spørgsmål om disse ting. Vi har naturligvis som grundlag for vore forhandlinger den dagsorden, der sidst er blevet bekræftet her i folketinget for en 4-5 måneders siden, den 11. november, og dens formulering har jeg gen-givet. Der er ikke hos Fællesskaberne skygge af tvivl om den danske interesse i, at den fri handel mellem de nordiske lande bevares.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

*Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om landbrugsejendomme.*

(Lovforslaget (nr. 137) findes i tillæg A. sp. 2917, fremsættelsen i tidenden sp. 4255).

Tredje næstformand (From): Sammen med denne sag foretages de under punkterne 3-5 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

*Første behandling af forslag til lov om statens udlån til jordbrugsmæssige formål m. m.*

(Lovforslaget (nr. 138) findes i tillæg A. sp. 2849, fremsættelsen i tidenden sp. 4258),

*første behandling af forslag til lov om tilskud til investeringer i landbrugets produktionsbygninger.*

(Lovforslaget (nr. 139) findes i tillæg A. sp. 2881, fremsættelsen i tidenden sp. 4263), og

*første behandling af forslag til lov om ændring af lov om udlån til yngre landmænd.*

(Lovforslaget (nr. 140) findes i tillæg A. sp. 2835, fremsættelsen i tidenden sp. 4267).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Chr. Thomsen: Da alle fire lovforslag hviler på landbokommissionens arbejde, vil jeg gerne benytte lejligheden til at sige departe-

mentschef Hornslet og hans nærmeste medarbejdere tak, fordi man har formået at få et resultat ud af de mange forskellige meninger, der var om problemerne i kommissionen.

Det er egentlig naturligt, at man, når man må konstatere, at vi i 1960'erne har haft en tilbagegang på 56.000 landbrugsejendomme, noget oftere end førhen tager landbrugslovene op til revision.

Det første lovforslag bliver nok det, jeg vil sige mindst om. Jeg har, når man taler om landbrugets strukturproblemer, altid syntes, at man har givet arealgrænserne en alt for stor placering. Jeg tror for det første ikke på, at man, uanset hvor man sætter arealgrænsen, fremover får en standardstørrelse af landbrug. For det andet er det sådan, at hvis man ikke ad lovgivningens vej følger udviklingen op, sådan at lovgivning og udvikling passer ind i hinanden, må man se den kendsgerning i øjnene, at så går landbruget uden om lovgivningen, så tilpasser det sig de vilkår, som er bedst for det, på en anden måde; så drives jorden ved samdrift, så lejes den. Den udvikling vil gå sin gang uden hensyn til lovgivningen.

Det er sådan nu, at man har en 35 ha fri sammenlægningsgrænse, men kan gå op til 75 ha, når der ikke er brug for tillægsjord. Den forskel er meget svær at håndtere rent administrativt. Derfor kan jeg godkende, at kommissionens flertal nu har indstillet, at det bliver 100 ha, og 200 ha ved samdrift. Men når jeg tænker på, hvilken opposition der var i sin tid, da jeg foreslog 45 ha fri sammenlægningsgrænse, kunne jeg lide at spørge de radikale: hvad er det, er det list eller tvang eller en kombination af begge dele, der har gjort, at man denne gang har været i stand til at slæbe de radikale frem til truget? Det får vi måske lidt at høre om på et senere tidspunkt.

Jeg er tilfreds med, at man opretholder beliggenhedskravene. Jeg vil herom sige, at jeg mener, man bør fastholde det. Der ligger i øvrigt heri en begrænsning af, hvor hurtigt sammenlægning i øvrigt kan finde sted. Det ville være urigtigt, hvis man ikke fastholdt beliggenhedskravene. Med de svære og tunge maskiner, som man bruger i landbruget i dag, bør man ikke have jorden placeret sådan, at man skal hen ad trafikerede veje. Opretholder man ikke beliggenhedskravene,